

ผลของการเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน

นายสกันธ์ จันทร์รัมย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-413-8

013305

17376916

THE EFFECT OF DEMOCRATIC POLITICAL LEARNINGS ON YOUTHS

Mr. Sakonth Chuntarak

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University**

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชน
โดย นายสกันต์ จันทักษ์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
ปีการศึกษา 2528

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)
รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนสนับสนุน กำลังใจ และความห่วงใยจากคุณพ่อคุณแม่และพี่น้องร่วมสายโลหิตทุกคน ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เขียนขึ้นท่ามกลางความโศกเศร้า เสียใจอย่างที่สุดอันเนื่องมาจากคุณแม่ต้องจากไปกระทันหันด้วยอุบัติเหตุ และสำเร็จลุล่วงด้วยดีก็เพราะความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ ที่ได้กรุณาแนะนำและเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ มุ่งการดี Miss Kurt Anderson, Mr. John Hargrove คุณพัชรีพรรณ ม.รัตนบุรี ที่ได้กรุณาแนะนำและให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณนายรินทร์ หานิชกิจ นายอำเภอห้วยยอด ปลัดอำเภอ พัฒนาการ กำนันตำบลคลองปาง นายคลอง เทพสง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 นายเริ่ม วุฒิโภก กำนันตำบล บางคี นายสนธิ ชูเมือง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง กำนันแอ คุณสมศรี ไชแสง ตำบลทุ่ง กระปือ ปลัดนครากร ทยานศิลป์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง นายแพทย์วิฑูรย์ เหลือง ดิลก ผู้อำนวยการโรงพยาบาลปะเหลียน จังหวัดตรัง คุณประพันธ์ พรหมสมบูรณ์ พัฒนาการเทศก์ จังหวัดตรัง ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ที่พักพิงในการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณอย่างสูงต่อคุณวิรัช อยู่ช่า คุณทนกพรรณ แสงเรือง คุณธรรมธวัช แซ่โจ้ว ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลข้อมูล รวมทั้งพี่และเพื่อนสนิทที่ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน คอยช่วยเหลือและถามไถ่ตลอด เวลา คือ พ.ต.อ. อำนาจ เพชรศิริ พ.ต.ต. อุทัยวรรณ แก้วสะอาด คุณนิสิต จันทร์สมวงศ์ คุณภาพ ทองใหญ่ คุณพนัส วิชัยดิษฐ์ คุณกันทิมา เกตุมรินทร์ คุณมุหิตี ที่ยาพันธุ์ คุณนิกร สุระประจิต และเพื่อนภาควิชาการปกครองทุกคน

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุจินต์ และคุณแม่อนงค์ จันทรักษ์
ที่ได้มอบมรดกเสมือนทรัพยากรอันล้ำค่าให้ คือการศึกษาแก่ผู้วิจัย นอกเหนือจากการอบรม
ขัดเกลาให้เป็นคนมีความกตัญญูกตเวทีย มีเมตตา รักความถูกต้อง ยุติธรรม ผลดีและคุณค่าที่
จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจนั้น ขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ ที่เคารพรักอย่างสูงของผู้วิจัย
ตลอดมา

สกันต์ จันทรักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชน
ชื่อนิสิต	นายสกันธ์ จันทร์ักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
ภาควิชา	การปกครอง
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบล โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่ผ่านการศึกษอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลบางดี กับเยาวชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมจากตำบลคลองปาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เพื่อที่จะทดสอบว่า ศูนย์เยาวชนตำบลสามารถปลูกฝังความรู้ทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลได้หรือไม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือเยาวชนที่มีอายุ 15-25 ปีบริบูรณ์ ที่ผ่านการฝึกอบรมมาจากศูนย์เยาวชนตำบลบางดี จำนวน 80 คน และเยาวชนที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 80 คน จากตำบลคลองปาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ในปี พ.ศ. 2528 การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (purposive sampling) ใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบความรู้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลวัดความรู้และทัศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความแตกต่างของร้อยละ ในการเปรียบเทียบด้านความรู้ และใช้การทดสอบค่า t สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ใช้ในการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยมากกว่าเยาวชนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนตำบลในทุกด้าน ทั้งความรู้ด้านที่เป็นองค์ความรู้ทางการเมือง ด้านรูปแบบการปกครอง และด้านวิถีชีวิต ส่วนเพศหญิงนั้นไม่ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนมีความรู้ทางการเมืองในด้านต่าง ๆ มาก

กว่าเยาวชนหญิงที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม แต่อย่างไร ซึ่งนับว่าข้อมูลยืนยันสมมุติฐานข้อหนึ่ง เพียงบางส่วน

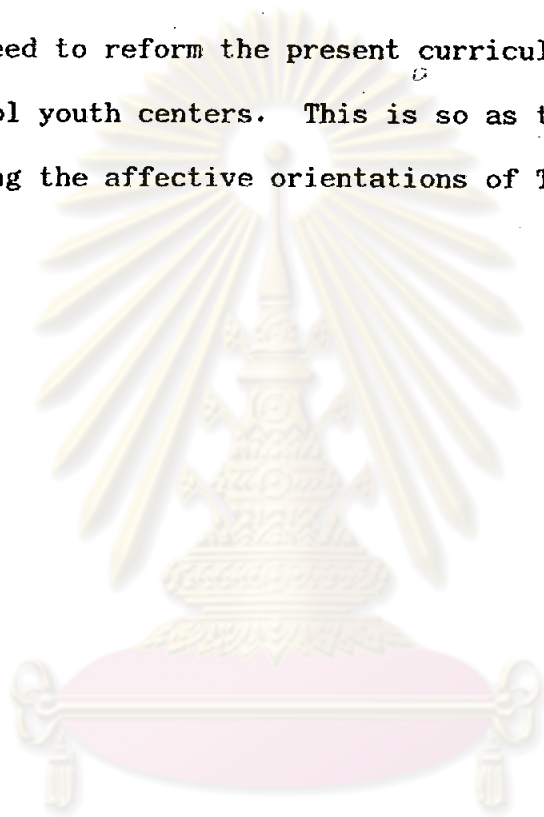
สำหรับในด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคตินั้น ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบล ทั้งในด้าน สำนึกศีลธรรม ด้านปัญหาธรรม และด้านคารวธรรม ซึ่งนับว่าสมมุติฐานที่สองไม่ได้รับการ ยืนยัน

โดยสรุป การเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนโดย ใช้ศูนย์เยาวชนตำบลเป็นตัวการ (agent) ในการเรียนรู้นั้นประสพผลสำเร็จเฉพาะใน ด้านการรู้ (cognitive orientation) ของเยาวชนเพศชายเท่านั้น แต่ไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (affective orientation) ของเยาวชน ที่เข้ารับการอบรมทั้งสองเพศ ผลของการวิจัยบ่งชี้ว่าการเรียนรู้ทางการเมืองที่ส่งผลใน ด้านทัศนคตินั้นเกิดขึ้นได้ค่อนข้างยาก หรืออย่างน้อยยากกว่าการเรียนรู้ด้านการรู้ ซึ่งน่าจะ ได้ได้นำมาพิจารณาใช้ประโยชน์ในการจัดศูนย์เยาวชนตำบล หลักสูตร และวิธีการฝึกอบรม ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลด้านทัศนคติทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต่อไป.

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

attitude change between the two groups. This was so in all aspects.

Evidently, political affective orientations are much more difficult to develop than cognitive orientations. The Study thus points to the need to reform the present curriculum and training methods of tambol youth centers. This is so as to improve their ability in shaping the affective orientations of Thai youths.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(5)
บทคัดย่อภาษาไทย	(7)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(9)
สารบัญตาราง	(13)
สารบัญภาพ	(14)

บทที่

1 บทนำ	1
สภาพปัญหา	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
สมมุติฐานของการวิจัย	9
คำจำกัดความศัพท์สำคัญ	9
ประโยชน์ของการวิจัย	11
2 แนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
วัฒนธรรมทางการเมือง	12
ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง	13
ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง	14
วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย	16
ประชาธิปไตย	17
ความหมายของประชาธิปไตย	17
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	18
กระบวนการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมือง	23
การเรียนรู้	23
การเรียนรู้ทางการเมือง	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองในประเทศไทย	34
การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองในต่างประเทศ	37
สรุป	39
3 ระเบียบและวิธีวิจัย	41
การออกแบบวิจัย	41
การสุ่มตัวอย่าง	42
หน่วยในการวิเคราะห์	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การทดสอบเครื่องมือ เก็บข้อมูล	45
หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม	47
การจัดกระทำข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ลักษณะของตัวอย่างที่ทำการศึกษา	58
การเรียนรู้ด้านความรู้	63
การเรียนรู้ด้านทัศนคติ	70
สรุป	77
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผลการวิจัย	81
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	88
บรรณานุกรม	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	100
ก. คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม	101
ข. ค่าความเที่ยงและความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม	105
ค. กระบวนการพัฒนาเยาวชนและศูนย์เยาวชนตำบล	118
ง. แบบสอบถามและคะแนนความถี่	126
ประวัติผู้เขียน	147

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1 จำนวนเยาวชนที่ให้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์	43
2 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำแนกตามเพศ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา อายุ และการติดตาม ข่าวสารทางการเมือง	60
3 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของกลุ่มตัวอย่างที่ผ่าน ศยต. และไม่ผ่าน ศยต.	65
4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติทางการเมืองของ กลุ่มเยาวชนที่ผ่าน ศยต. กับเยาวชนที่ไม่ผ่าน ศยต. จำแนก เปรียบเทียบตามเพศ โดยการทดสอบค่า t (t -test)	71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	27
2	42
3	54
4	83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย